

□ Czas czytania: 6 min.

Archiwa mówią o 16 sierpnia, ale istnieje jedna, ciekawa interpretacja.

Dane z archiwum

W Księdze Chrzta Parafii św. Andrzeja w Castelnuovo d'Asti proboszcz, ks. Sismondo, dokonuje wpisu jasno, po łacinie. Podajemy tutaj jego polskie tłumaczenie:

17 sierpnia 1815. – Bosco Giovanni Melchior Melchior, syn Francesco Luigi i Margherita Occhiena małżonków Bosco, urodzony wczoraj wieczorem i dziś uroczystie ochrzczony przez Najjaśniejszego Księdza Giuseppe Festa, Wikariusza. Rodzicami chrzestnymi byli Occhiena Melchior z Capriglio i Bosco Maddalena, wdowa po zmarłym Secondo Occhiena, z Castelnuovo. Giuseppe Sismondo, proboszcz.

Tak więc, zgodnie z oficjalnym aktem chrztu, ksiądz Bosko urodził się wieczorem 16 sierpnia 1815 roku. Jednak ksiądz Bosko w swoich *Wspomnieniach* stwierdza: *Dzień poświęcony Maryi Wniebowziętej był dniem moich narodzin, rok 1815; w Murialdo, przysiółku Castelnuovo d'Asti.*

Różnica wydaje się oczywista, chociaż ksiądz Bosko nie napisał, że urodził się 15 sierpnia, ale po prostu „w dniu poświęconym Maryi Wniebowziętej”.

Aż do śmierci księdza Bosko zawsze interpretowano „dzień poświęcony Maryi Wniebowziętej” w jego najbardziej oczywistym znaczeniu, czyli „15 sierpnia”, przy czym ksiądz Bosko nie czynił na ten temat żadnych uwag.

O tym można przeczytać w *Biuletynie Salezjańskim* ze stycznia 1879 r., jak i w książce *Ksiądz Bosko i Towarzystwo Salezjańskie* wydanej przez Du Boys w Paryżu w 1884 r., jak i nawet na pergaminie umieszczonym w trumnie księdza Bosko 2 lutego 1888 r. i podpisanym przez ks. Rua.

Wkrótce po śmierci księdza Bosko salezjanie poczuli, że należy pilnie zebrać wszelkie możliwe świadectwa na jego temat, aby móc przeprowadzić proces beatyfikacyjny i kanonizacyjny. Właśnie w tym klimacie poszukiwań salezjanin z Castelnuovo d'Asti, ksiądz Secondo Marchisio, udał się do Castelnuovo d'Asti z zamiarem przepytania starszych ludzi z Becchi, Castelnuovo i Moncucco na temat tego, co pamiętają z młodości księdza Bosko. Po około trzech miesiącach pracy ks. Marchisio wrócił do Turynu w październiku 1888 roku z bogatym materiałem. Między innymi sprawdził archiwa parafialne w Castelnuovo, gdzie zobaczył akt chrztu, który wskazywał 16 sierpnia, a nie 15, jako datę urodzenia księdza Bosko.

Można się więc zastanowić, czy ksiądz Bosko lub jego proboszcz popełnili błąd, czy też krewni podali jedną datę zamiast drugiej, jak to się czasem zdarza, czy też, jak niektórzy spekulują, ksiądz Bosko celowo zmienił datę, aby jego narodziny wypadły w Święto Wniebowzięcia. Aby odpowiedzieć na te pytania, należy najpierw przywołać charakter ludowy środowiska, w którym się urodził.

Matka Boska „Sierpniowa” w ludowym kalendarzu

W naszych piemonckich wioskach, i nie tylko w nich, ludzie wskazywali czas nie za pomocą daty kalendarzowej, ale za pomocą imienia świętego, święta, jarmarku, wydarzenia.

Pierwszy stycznia nazywano po prostu *dniem prezentu* (él dì dla strena), ostatni dzień tego miesiąca *dniem kosa* (ij dì dla merla) itd. 3 lutego to dzień *błogosławieństwa gardła*; 6 czerwca w Turynie – *dzień cudu*; 23-24 – *święto św. Jana*; 8 września – *Matki Boskiej Siewnej* itd.

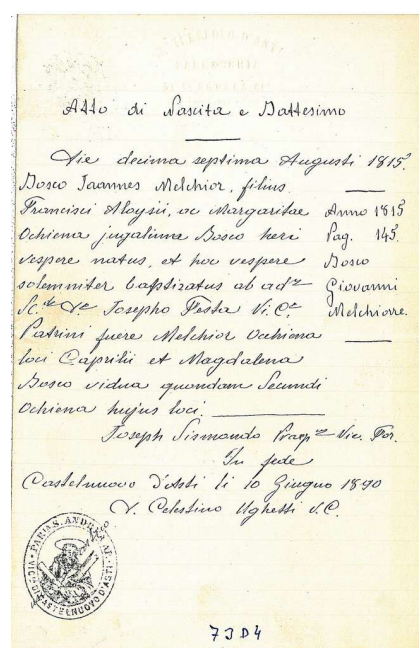
W tamtych czasach nie przywiązywano tak dużej wagi, jak dzisiaj, do liczb kalendarzowych. Daty narodzin, chrztu i śmierci można było znaleźć tylko w księgach parafialnych, które do 1866 roku były jedynymi istniejącymi rejestrami narodzin, a ponadto do 1838 roku pisane były tylko po łacinie.

W tej sytuacji można zrozumieć, że trzy dni sierpniowego święta, 14-15-16, nazywano po prostu *Madonną „Sierpniową”* (La Madòna d’agost).

Święto Wniebowzięcia NMP było jednym z najważniejszych i najbardziej przeżywanych świąt w roku, a kult Madonny „Sierpniowej” należał do najbardziej zakorzenionych i obchodzonych w całym Piemoncie. Wystarczy wspomnieć, że katedry w Asti, Ivrei, Novarze, Saluzzo i Tortonie są poświęcone Matce Bożej Wniebowziętej i że nawet dzisiaj w diecezjach piemonckich nie mniej niż 201 (dwieście jeden!) kościołów parafialnych jest poświęconych Matce Bożej Wniebowziętej. Wymieniając tylko niektóre z nich, wspominamy parafie w Arignano, Lauriano, Marentino, Riva di Chieri i Villafranca d’Asti, wśród miejscowości położonych najbliżej Castelnuovo. Nie zaszkodzi też przypomnieć, że diecezja Acqui ma 9 parafii pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, diecezja Alba – 10, Alessandria – 9, Aosta – 5, Asti – 4, Biella – 9, Casale – 9, Cuneo – 4, Fossano – 3, Ivrea – 12, Mondovì – 18, Novara – 34, Pinerolo – 6, Saluzzo – 12, Susa – 7, Turyn – 16, Vercelli – 18, Tortona – 28, z czego 16 znajduje się na terytorium Piemontu. Jak można sobie wyobrazić, święto Matki Bożej „Sierpniowej” było wszędzie uroczyscie obchodzone z procesjami i festynami trwającymi co najmniej trzy dni. Nawet dzisiaj w Castelnuovo Don Bosco święto Wniebowzięcia (èl dì dla Madòna – proszę zauważyć podobieństwo do sformułowania księdza Bosko „dzień poświęcony Maryi Wniebowziętej”) jest obchodzone bardzo uroczyscie. Po pobożnej nowennie

Data urodzenia ksiedza Bosko

Ksiądz Eugenio Ceria, biograf księdza Bosko, jako dobry piemontczyk, nadaje temu wyrażeniu własną interpretację: *Warto pamiętać, że w Piemontcie o czymś, co wydarzyło się trochę przed lub trochę po 15 sierpnia, często mówi się, nie precyzując zbytnio, że stało się to Matki Bożej Sierpniowej, i wszyscy to rozumieją.*

Akt urodzenia księdza Bosko

Ksiądz Michele Molineris, uważny obserwator miejscowych zwyczajów, pozostaje tego samego zdania, natomiast ksiądz Teresio Bosco wysuwa nową możliwą interpretację: *Jego matka wielokrotnie mówiła mu: – „Urodziłeś się w dniu Matki Bożej” – i ksiądz Bosko przez całe życie powtarzał, że urodził się 15 sierpnia 1815 roku, w święto Wniebowzięcia. Czy nigdy nie poszedł i nie sprawdził w księdze parafialnej, gdzie jest napisane, że urodził się 16 sierpnia? Pomyłka jego matki? Roztargnienie proboszcza? Prawdopodobnie ani jedno, ani drugie. W tamtych czasach proboszczowie wymagali od swoich wiernych, aby przynosili noworodki do chrztu w ciągu pierwszych dwudziestu czterech godzin. Wielu ojców, aby nie ryzykować życia dziecka, przynosiło je do niego kilka dni później, a aby nie wywoływać gniewu proboszcza, przekładało dzień narodzin. Tak było z Giuseppe Verdim, współczesnym księdzu Bosko, i z wieloma innymi. A dzieci wierzyły matkom bardziej niż rejestrom.*

Autor tego artykułu wie, że urodził się 27 sierpnia, ale dokumenty urzędowe wskazują na 28. Nie będzie więc pierwszym, który zaprzeczy możliwości hipotezy księdza Teresio, że ksiądz Bosko mógł naprawdę urodzić się 15.

Nie do przyjęcia pozostaje natomiast hipoteza, że był to podstęp księdza Bosko, aby manipulując datą swoich narodzin, mógł stworzyć dla siebie legendę, rodzaj wzorcowej biografii, której pierwszym opatrznosciowym faktem były narodziny bohatera 15 sierpnia, czyli dokładnie w dniu Wniebowzięcia.

Ksiądz Bosko był niewątpliwie bardzo zręcznym gawędziarzem, który wiedział, jak ubarwić i wzmocnić szczegóły jakiegoś faktu, aby wzbudzić zainteresowanie, zdumienie lub radość u swoich młodych słuchaczy, albo też zaokrąglić liczby, aby otworzyć portfele swoich dobrodziejów i zmusić ich do zastanowienia się nad niepowstrzymanym rozwojem jego dzieła, ale nie był sprzedajny ani naiwny. Kto może sobie wyobrazić, że był tak bezmyślny, aby nie wiedzieć, że prędzej czy później poznamy prawdziwą datę jego narodzin?

Dla tych, którzy znają Świętego z Becchi, powinno być jasne, że nie był on człowiekiem, który przywiązuje wagę do „chronologicznego” znaczenia dat, lecz do znaczenia religijnego. Dla niego historia ludzkości, nawet jego osobista, była historią świętą, opatrznosciową historią zbawienia. Widział w swoim życiu boski plan i chciał, aby jego naród pamiętał o nim dla swojej zachęty.

Podsumowując

Możemy zatem podsumować i stwierdzić, że data 16 sierpnia, podana w rejestrze parafialnym, jest najprawdopodobniej właściwa, ale nie można całkowicie

wykluczyć, że ksiądz Bosko urodził się rzeczywiście 15.

Tak czy inaczej, ksiądz Bosko wiedział, że urodził się „na Matki Bożej Sierpniowej” i był z tego powodu szczęśliwy.

Dwie daty 15 i 16 nie były, w powszechnym rozumieniu tego czasu, zasadniczo odrębne. Były jednym świętem, świętem Wniebowzięcia. Dlatego w obu przypadkach można mówić o *dniu poświęconym Maryi Wniebowziętej*.

Nie wiemy, aby ksiądz Bosko wyraźnie mówił o „15 sierpnia”, ale jest to możliwe, tym bardziej, że nie można wykluczyć, iż uważał tę datę za prawidłową.

Z pewnością tak uważali uczniowie przed jego śmiercią, interpretując w wąskim znaczeniu jego stwierdzenie: *Urodziłem się w dniu Matki Boskiej Sierpniowej* (proszę nie zapominać, że z księdzem Bosko w rozmowach prywatnych większość mówiła po piemoncku).

Mama Małgorzata przy wstąpieniu do seminarium powiedziała mu również: *Kiedy przyszedłeś na świat, poświęciłam cię Najświętszej Maryi Pannie; kiedy rozpocząłeś studia, poleciłam ci nabożeństwo do tej naszej Matki: teraz polecam ci, abyś był cały Jej: otaczaj się kolegami, którzy mają nabożeństwo do Maryi; a jeśli zostaniesz księdzem, polecaj i propaguj Jej nabożeństwo*. I tak czynił ksiądz Bosko przez całe swoje życie.

W mroźny zimowy poranek, 31 stycznia 1888 roku, ksiądz Bosko zakończył swoją ziemską pielgrzymkę na Valdocco przy dźwiękach *Ave Maria*. Był to koniec długiej i męczącej podróży, którą rozpoczął w gorący letni wieczór u „Madonny Sierpniowej” na wzgórzu w Becchi.